

УДК 327 (55+ (569.4).05)

*Антоніна Затулівітер***ІРАНО-ІЗРАЇЛЬСЬКЕ ПРОТИСТОЯННЯ ЗА ПРЕЗИДЕНСТВА
МАХМУДА АХМАДІНЕЖАДА (2005-2013)**

Геополітична обстановка, що сформувалася на Близькому Сході у XXI ст., безсумнівно є складною. Саме тут наявні значні вогнища напруженості, які негативно впливають не лише на даний регіон, але й на всю міжнародну систему. Одним із джерел конфліктності є ірано-ізраїльські відносини. Масштаби та глибина розбіжностей геополітичних та економічних інтересів двох країн змушує політичних діячів, дипломатів, вчених уважно відслідковувати останні тенденції, що проявляються у взаємодії Тегерану й Ізраїлю. Унаслідок революційних подій на Близькому Сході й у Північній Африці, громадянської війни у Сирії, арабо-ізраїльського конфлікту, а головне з приходом до влади в Ірані Махмуда Ахмадінежада, відбулася трансформація взаємодії між державами. Усі ці обставини підтверджують актуальність вивчення сучасного стану ірано-ізраїльських відносин і формування у них нових викликів і загроз.

Метою даного дослідження є висвітлення й аналіз конфлікту між Іраном та Ізраїлем на початку XXI ст. Виходячи із мети були визначені завдання:

- розкрити історичні аспекти зовнішньополітичних відносин Ірану та Ізраїля, події, які стали поворотними для співробітництва;

- дати оцінку сучасному стану протистояння між країнами;

- назвати основні проблеми у взаємодії двох країн.

Історіографічну базу складають праці сучасних фахівців В. Ахмедова та Л. Кулагіна [1], М. Липяцької [2], Н. Мечетної [3], Є. Орлова [4], В. Симонова [5], А. Торкунова [6]. У них автори розглядають історію та сучасний стан співробітництва між Іраном та Ізраїлем, характеризують проблематику відносин, пропонують прогнози щодо подальшого вирішення/розвитку конфлікту між країнами.

Особливий інтерес для сучасного дослідження становить також праця російського дослідника, професора С. Дружиловського [7], написана у 2005 р. і присвячена вивченню окремих аспектів ірано-ізраїльських відносин у контексті розвитку іранської ядерної програми.

Торкаючись історії розвитку досліджуваних відносин необхідно зазначити, що ще на початку 1950 р. Іран став другою після Туреччини ісламською державою на Близькому та Середньому Сході, яка визнала Ізраїль де-факто. Тоді навіть було відкрито Генеральне консульство Ірану в Єрусалимі. Після цього Тегеран майже відразу ж почав з цією країною тісне та багатопланове партнерство. У березні 1960 р. Іран та Ізраїль встановили пряме повітряне сполучення, щоб краще здійснювати контакти між двома країнами, зокрема, в галузі економічних відносин.

Діалог між Іраном та Ізраїлем поступово розвивався, обіймаючи все нові сфери співробітництва, включаючи військову. Наприклад, співпраця у галузі розвідки, підготовки іранських військових кадрів, а також по лінії Багдадського пакту, відповідно до документів якого Ізраїль числився «його секретною базою» [8].

Єдиною розбіжністю політичного характеру у 60-х роках між Ізраїлем та Іраном була палестинська проблема. Справа у тому, що Іран виступав за захист прав палестинського народу та скористався для цього трибуною ООН у листопаді 1967 року. Це було викликано тим, що Іран не хотів остаточно псувати свої відносини з країнами арабського світу, особливо з тими, де при владі стояли консервативні монархічні режими, зокрема з Саудівською Аравією, Кувейтом, Йорданією й ін. [9].

Іран мав дипломатичні відносини з Ізраїлем під час правління династії Пехлеві, але після Іранської революції розірвав їх. У жовтні 1979 р. політичний і духовний лідер іранської революції 1979 р. аятола Р. Хомейні оголосив «священну війну» Із-

ран мав дипломатичні відносини з Ізраїлем під час правління династії Пехлеві, але після Іранської революції розірвав їх. У жовтні 1979 р. політичний і духовний лідер іранської революції 1979 р. аятола Р. Хомейні оголосив «священну війну» Із-

раїлю та закликав усі інші ісламські країни підтримати його виклик [10].

Така жорстка лінія ісламського Ірану щодо Ізраїлю постала в основному з теоретичних поглядів лідера ІРІ аятоли Р. Хомейні, які були викладені ним ще до революції 1978-1979 рр. У цих працях Ізраїль та євреї були зараховані до основних ворогів ісламу, бо «єврейський народ підриває мусульманство та стоїть за всіма антиісламськими підступами й інтригами». «Мета євреїв і тих, хто підтримує їх, – підкреслював аятола, – руйнування ісламу та створення всесвітнього єврейського уряду» [11].

Основна ж причина сорокарічного ірано-ізраїльського протистояння – у нестабільній ситуації у самому Ірані. Весь післяреволюційний період країну трясє від усіляких негараздів. Істотно впав життєвий рівень більшості населення, панує бідність і безробіття. На такому тлі допомагає образ зовнішнього ворога, боротьба з яким може відволікти громадську думку. Ізраїль підходить під цю роль, оскільки він – неісламська країна в ісламському оточенні, найближчий партнер поваленого шаха, стратегічний союзник США (або Великого Диявола, як і досі називають США мовою іранської пропаганди), узурпатор третього за важливістю – після Мекки та Медини – міста мусульманського світу – Єрусалима [12].

Відносини Ірану та Ізраїлю остаточно були зіпсовані після приходу до влади у Тегерані М. Ахмадінежада у 2005 р. Він неодноразово робив різкі антиізраїльські заяви та погрожував «стерти Ізраїль з лиця землі».

У контексті даних заяв прозвучали і висловлювання М. Ахмадінежада про те, що мусульмани не повинні відповідати за знищення євреїв в Європі у роки Першої світової війни та розплачуватися своїми територіями за так званий «Голокост», який, на думку іранських політиків, є проблемою надуманою та спеціально роздувається сіоністськими засобами масової інформації [13].

Після цього лідери практично всіх європейських і багатьох інших країн визнали тон висловлювань іранського президента

неприпустимим і засудили його за погрози на адресу суверенної держави. Враховуючи одноставне міжнародне засудження висловлювань М. Ахмадінежада, іранський МЗС у подальшому дав їм свою інтерпретацію, роз'яснивши, що мова йде не про силове усунення Держави Ізраїль, а про створення єдиної палестинсько-єврейської держави, в якій палестинці (що становлять більшість), прийдуть до влади парламентським шляхом і змінять сіоністську сутність цього державного утворення.

Після цього інциденту світ знову заговорив про ізраїльське питання, про ядерну загрозу, яку може становити ця країна. Антиізраїльські заяви іранського президента збіглися з внутрішньоізраїльською кризою, викликаною виводом єврейських поселень з палестинських територій, відходом з політичної арени прем'єр-міністра А. Шарона, перемогою руху «ХАМАС» на парламентських виборах у Палестині, а також з мусульманськими виступами по всьому світу, які були пов'язані з публікаціями карикатур на пророка Мухаммеда у низці західних видань. Після цих публікацій Ізраїль отримав свою частку критики та ненависті з боку багатьох мусульманських країн, включаючи Іран.

Після зазначених подій Ізраїлю довелося знову коригувати свою політику щодо Ірану. Ізраїльська сторона безперервно заявляла, що антиізраїльська позиція Ірану історично абсолютно не виправдана, оскільки ніколи жоден іранець не був убитий Ізраїлем. У той же час в Ізраїлі проживає досить багато іранців, які змушені були покинути свою батьківщину і перебуваючи у вигнанні, засуджували політику ісламського керівництва у своїй країні. Щодо ізраїльського ядерного потенціалу, то ізраїльська сторона дала пояснення цьому факту, заявляючи, що на відміну від Ірану, ізраїльські ядерні можливості служать справі зміцнення регіонального престижу цієї країни і ні для кого не представляють реальної загрози [14].

На думку Узі Даяна, колишнього голови Ради національної безпеки Ізраїлю, Іран розуміє значення членства «ядерного клубу», і якщо «Ви не маєте такого членства – то Вас будуть ігнорувати». Він вважає, що

«необхідно запобігти отриманню Іраном ядерних можливостей, включаючи ядерне оснащення ракет «земля-земля», оскільки Іран бачить в Ізраїлі ворога. Ядерний Іран стане загрозою стабілізації становища в Іраку. У регіоні може спрацювати «ефект доміно», коли до Ірану почнуть приєднуватися інші країни».

15 серпня 2004 р. Іраном зроблено заяву, що вся територія Ізраїлю тепер знаходиться у радіусі ураження нових іранських балістичних ракет «Шехаб-3». Раніше були проведені демонстраційні випробування ракети «Шехаб-3» з радіусом ураження 1300 км, при цьому Іран заявив, що йому вдалося підвищити її точність.

18 серпня 2004 р. Іран заявив, що вдасться удару у відповідь по ядерному реактору у Дімоні на півдні Ізраїлю, якщо той насмілиться атакувати іранську АЕС у Бушері. Ці висловлювання були реакцією на неодноразові заяви Ізраїлю про те, що він не допустить появи в Ірану ядерної зброї, та для запобігання цьому готовий на все, включаючи удари по іранських ядерних об'єктах.

Вважається, що терористична організація «Хізбалла», з якою Ізраїль воював під час Другої Ліванської війни (червень-серпень 2006 р.), у значній мірі озброюється та фінансується Іраном. Також Іран фінансує й озброює терористичну організацію «ХАМАС», яка контролює Сектор Гази, і з якої Ізраїль воював під час операції «Литий свинець». Вірогідно, що Ізраїль розбомбив одну колону вантажівок з іранською зброєю для «ХАМАС» у Судані [15].

За час свого існування держава Ізраїль засвоїла, що потрібно постійно бути напоготові на випадок війни. Особливо враховуючи войовничих сусідів і той факт, що роботи зі створення ядерної зброї в Ірані ведуться з 2003 р. [16].

Ядерний козир у руках дозволяє іранським лідерам робити на адресу свого давнього ворога гучні заяви: «Ізраїль є раковою пухлиною на Близькому Сході»; або: «Ізраїль – це сатанинське створіння, що використовує ЗМІ і бомбардувальники. Кожен мусульманин зобов'язаний озброїтися проти Ізраїлю» [17].

Ірано-ізраїльський конфлікт 2004 р. міг вилитися у затяжну та виснажливу масштабну війну, в яку були б втягнуті США та Великобританія з боку Ізраїлю та найрадикальніші мусульманські країни й рухи арабського світу – з боку Ірану, зокрема Сирія та ліванська шіїтська терористична організація «Хізбалла» [18].

Не була відома і можлива роль Росії та Китаю на атаку Ізраїлю, які лояльно ставляться до іранського режиму. Міністр закордонних справ РФ С. Лавров застерігав Ізраїль від удару по Ірану.

Іран не перший рік погрожує знищити Ізраїль, однак тепер, крім абстрактних звернень до Аллаха, Алі Хаменеї дав своїм співвітчизникам і конкретні настанови, як краще розправитися з єврейською державою: «Для цього Іран може використовувати ракети дальньої дії. Відстань між нами лише 2600 км. Ми можемо стерти його (Ізраїль) з лиця землі за кілька хвилин».

І це не голослівні заяви: військовий арсенал Ірану постійно зростає. Крім збагачення урану, у країні було налагоджено масове виробництво ракет – це зенітні ракети «Mersad» середнього радіусу дії та протикорабельні крилаті ракети «Nasr-1», а також балістичні «Sejil-2».

«Ісламська Республіка збільшила і свій військово-морський потенціал – готує до застосування швидкохідні катери та підводні човни, які можуть бути використані смертниками», – про що заявив командувач П'ятим флотом ВМС США віце-адмірал Марк Фокс. За його оцінкою, зараз Іран володіє десятьма невеликими підводними човнами.

Більш того, «Іран має вже достатньо матеріалів для зборки чотирьох ядерних боезарядів, а на саму збірку може піти близько року», – поділився своєю інформацією з журналістами генерал Авів Кохаві, який очолює військову розвідку Ізраїлю.

Тим часом для того, щоб знизити градус конфлікту, що розгорівся, та підтримати Ізраїль, Європейський Союз застосував «м'яку силу» – 27 країн за ініціативою США схвалили введення проти Ірану з 1 липня 2012 р. нафтове ембарго [19].

Однак санкції не досягли бажаного результату. «Іранський народ ніколи не капі-

тулює перед мовою сили», – зробив заяву президент М. Ахмадінежад. Більш того, виступаючи на мітингу, присвяченому 33-річчю ісламської революції у країні, іранський лідер пообіцяв у недалекому майбутньому зробити важливу заяву про ядерний поступ Ірану.

Звичайно, що такі заяви іранського лідера ще більше підштовхують Ізраїль до готовності у разі атаки: «Ми тут, на Близькому Сході, у такій ситуації знаходимося, нажаль, що не бути готовими завдати превентивного удару означає саме фізичне знищення», – констатує Александр Коган, ізраїльський політолог та аналітик. На його думку, у громадян Ізраїлю крім нанесення превентивного удару інших варіантів немає.

Ізраїльтянам додає впевненості той факт, що вони вже мали успішний досвід подібних бомбардувань. У 1981 р. ізраїльські ВПС завдали бомбового удару по ядерному реактору Осірак в Іраку. В операції «Опера», брали участь літаки «F-16» ударної групи ВПС, які скинули 16 бомб на реакторний комплекс.

У відповідь іракські ППО відкрили вогонь, однак атакуюча ударна група, не отримавши ушкоджень, повернулася на базу. Втрати іракців склали 10 чоловік, включаючи цивільного консультанта з Франції.

Міжнародне співтовариство жорстко засудило дії Ізраїлю, визнавши їх актом агресії, наприклад, США навіть ввели санкції проти Ізраїлю, призупинивши постачання озброєнь до країни. Натомість 1 травня 2003 р. президент США Джордж Буш приземлився на літаку S-3 на палубу авіаносця «Авраам Лінкольн», який повертався на свою базу після участі у бойових діях в Іраку, і виголосив промову, відому як «Місія виконана», подякувавши у ній Ізраїль за превентивний удар у 1981 р.

У той час як ЗМІ й аналітики робили припущення, конфлікт 2004 року розпалювався. Ізраїль звинувачував іранську владу в організації замахів на співробітників ізраїльських дипмісій в Індії та Грузії. Іран у відповідь зробив заяву, в якій спростував свою причетність до терактів і заявив, що Ізраїль, влаштовуючи провокації, сам зни-

щує своїх же людей і створює привід для атаки на Ісламську Республіку [20].

Президент Ірану виходив з розуміння того, що заперечення Катастрофи європейського єврейства – один з легких і резонансних способів здійснювати випадки проти Ізраїлю. М. Ахмадінежад також робив спроби пов'язати Голокост і проблеми ізраїльсько-палестинського взаємодії. Ревізіонізм щодо Голокосту, який досі вкрай обмежено виходив за межі наукових кіл, тепер став повноправним елементом міжнародних відносин суверенної держави – Ісламської Республіки Іран. Сама ідея заперечення Голокосту носила більшою мірою тактичний характер. Метою заперечення Голокосту було відволікання уваги від іранської ядерної програми, яка на той момент перебувала у фокусі уваги світової громадськості. Іранська преса тих років стверджувала, що під впливом такого підходу до проблеми Голокосту Захід готовий йти на поступки на переговорах щодо ядерної програми, намагаючись змусити Іран припинити заперечення Голокосту у пресі та заявах.

У контексті ревізіонізму проблеми Голокосту у Тегерані 11-12 грудня 2006 р. іранським Міністерством закордонних справ була організована Міжнародна конференція «Дослідження Голокосту: глобальне бачення». До участі було залучено 67 дослідників з 30 країн. Цікаво, що у Тегеран на цю конференцію була запрошена і група рабинів, які представляли юдейську маргінальну групу наторії Карта, яка заперечувала право Ізраїлю на існування, і тому мала тісні відносини з противниками єврейської держави.

Стала помітна і радикалізація іранського зовнішньополітичного курсу щодо Ізраїлю. Друга ліванська війна літа 2006 р. й операція «Литий свинець» у Секторі Газа у січні 2009 р. показали, що Іран готовий підтримувати антиізраїльські військові акції у ролі підбурювача. При цьому, за офіційними заявами іранського керівництва, справжні цілі втручання Ірану у ці акції містили ще одну мету: М. Ахмадінежад неодноразово давав зрозуміти, що вважає своєчасним додати імпульсу експорту ісламської революції, стверджуючи, що вона

жива до сих пір, і претендуючи таким чином на регіональне лідерство [21].

У вересні 2012 р. начальник ракетних військ Корпусу вартових ісламської революції (КВІР) генерал Амір Алі Хаджизаде, заявив, що Іран готовий завдати превентивного удару по Ізраїлю.

За словами генерала, який виступав в ефірі іранського арабомовного телеканалу «Аль-Алам», якщо Ізраїль серйозно буде готуватися до нападу на ядерні об'єкти Ісламської республіки, іранська армія завдасть удару на випередження. «Втім, поки ми цього не бачимо», – додав високопоставлений військовий. Генерал також зазначив, що у даний час, Ізраїль навіть не уявляє собі всю військову міць Ірану, а якщо раптом зважиться його атакувати, то понесе важкі збитки, який, впевнений Хаджизаде, стане першим кроком до зникнення єврейської держави.

Також Хаджизаде не виключив, що ірано-ізраїльський конфлікт може стати початком Третьої світової війни. У свою чергу заступник командувача КВІР бригадний генерал Хосейн Саламі заявив, що іранські плани розроблені на випадок протистояння широкою коаліції під керівництвом США. У разі війни Іран буде атакувати військові бази ворога у регіоні, завдасть удари по Ізраїлю та зробить усе можливе для дестабілізації світового ринку енергоносіїв. Такі слова Хаджизаде та Х. Саламі занадто пафосні, якщо врахувати результати всіх операцій Ізраїлю.

22 вересня 2012 р. командувач Корпусом вартових ісламської революції Мухаммед Алі Джафарі ще раз попередив про неминучість війни з Ізраїлем. «Протистояння Ізраїлю та Ірану у підсумку завершиться війною. Іншого сценарію немає та бути не може», – сказав генерал, виступаючи у Тегерані. «Війна неминуча, – підкреслив він. – Питання лише у тому, де і коли». Він також додав, що війна призведе до повного зникнення Ізраїлю з поверхні землі [22].

Між тим в Ізраїлі та США до цих пір так і не визначилися: атакувати Іран чи ні, і якщо так, то коли? У даний час на тлі відсутності будь-якого реального прориву у переговорах, політики та військові двох

країн все більше схилиються до того, щоб атакувати Іран. За даними західних ЗМІ, в Ізраїлі про війну з Іраном говорять як про щось неминуче. У пресі навіть було оприлюднено план війни єврейської держави з персами. Згідно нього першими ядерні об'єкти атакують крилаті ракети, що базуються на ізраїльських підводних човнах у Перській затоці. Потім у хід буде пущена авіація, слідом за якою у республіку будуть спрямовані групи спецназу. Їх метою буде визначення ступеня руйнування іранської ядерної промисловості та координація подальших дій ізраїльської армії [23].

У свою чергу, президент США Б. Обама поки утримується від агресивної риторики, переконуючи світову громадськість у тому, що з Іраном все ще вдасться домовитися. У той же час він пообіцяв Ізраїлю, що Тегеран ядерної зброї ні в якому разі не отримає.

Влітку 2013 р. відбулися президентські вибори в ІРІ, у результаті чого новим президентом став Хасан Роухані, який фактично декларував курс на істотне коригування зовнішньої політики країни. Правда, ізраїльські лідери, і насамперед Б. Нетаньяху, поки цього не помітили [24].

Таким чином, з приходом М. Ахмадінежада до влади крихка рівновага в ірано-ізраїльських відносинах, що періодично наближалась до взаємного неприйняття, яке існувало при Хашемі-Рафсанджані та Хатамі, повністю зруйнувалась. ІРІ вступила на шлях відкритої ворожнечі з Ізраїлем, причому ворожість почала виражатися не тільки у претензіях до політики Ізраїлю, але й у запереченні Голокосту (що є принципово важливим моментом для Ізраїлю). Крім того, Іран уже давно прагне утвердитися як регіональний лідер і саме за президентства М. Ахмадінежада спрямовував на це чимало зусиль. Зрозуміло, що така перспектива аж ніяк не відповідала інтересам Ізраїлю.

Ізраїлю й Ірану варто було б переглянути свої стереотипи щодо один одного та визнати, що гіпотетична іранська атомна бомба і цілком реальні ізраїльські ядерні арсенали можуть стати предметом двосторонніх домовленостей про ненапад і відмову від взаємної ядерної загрози. Але для

цього треба відновити ірано-ізраїльський діалог, який поки здається малоімовірним.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ахмедов В. Иран выходит из изоляции / В. Ахмедова, Л. Кулагин. – М.: Институт востоковедения РАН, 2002. – С.149.
2. Липяцька М. Реалізація зовнішньополітичного курсу Ізраїлю: нові виклики та загрози / М. Липяцька // Віче. – 2011. – №10. – С.11-12.
3. Мечетная Н. Давид против Голиафа / Н. Мечетная // Кореспондент. – 2012. – № 6. – С.38-40.
4. Орлов Е. Внешняя политика Ирана после второй мировой войны / Е. Орлов. – М.: Колл, 1974. – С.101.
5. Симонов В. Ирано-израильские отношения вчера и сегодня / В. Симонов [Электронный ресурс] // Новое восточное обозрение. – 2013. – 7 октября. – Режим доступа: <http://ru.journal-neo.org/2013/10/07/rus-irano-izrail-skie-otnosheniya-vchera-i-segodnya-chast-1/>
6. Торкунов А.В. Современные международные отношения / А.В. Торкунов. – М.: РОССПЭН, 2001. – С.584.
7. Дружиловский С. Ирано-израильские отношения в свете развития иранской ядерной программы / С. Дружиловский // Азия и Африка сегодня. – 2007. – №2. – С.39-42.
8. Бялер У. Лавируя между сверхдержавами: Д. Бен-Гурион и формирование израильской внешней политики / Ури Бялер // Тель-Авив: Открытый университет Израйля. – 2001. – С.55.
9. Мирский Г. Израиль и Палестинцы: самый длительный конфликт / Г. Мирский // Мировая экономика и международные отношения. – 2001. – №3. – С.96.
10. Насколько неизбежен военный конфликт между Израилем и Ираном [Электронный ресурс] // ИноСМИ.ru. – 2013. – 24 июля. – Режим доступа:

<http://inosmi.ru/armija-i-konflikty/16426-naskolko-neizbezhen-voennyu-konflikt-mezhdu-izrailem-i-iranom.html>

11. Симонов В. Указ. раб.
12. Орлов Е. Указ. раб. – С.101.
13. Торкунов А.В. Указ. раб. – С.584.
14. Ахмедов В. Указ. раб. – С.149.
15. Дружиловский С. Указ. раб.
16. Иран с 2003 года ведет разработку ядерного оружия – МАГАТЭ [Электронный ресурс] // Комментари. – 2011. – 9 ноября. – Режим доступа: <http://comments.ua/world/300972-iran-2003-goda-vedet.html>
17. Ирано-израильские отношения. ДОСЬЕ [Электронный ресурс] // ИТАР-ТАСС. – 2013. – 25 сентября. – Режим доступа: <http://itar-tass.com/mezhdunarodnaya-panorama/681667>
18. Роджерс П. Израиль против Ирана: Последствия войны [Электронный ресурс] / Пол Роджерс // ИноСМИ.ru. – 2010. – 18 июля. – Режим доступа: <http://inosmi.ru/asia/20100718/161409286.html>
19. Мечетная Н. Указ. раб.
20. Президент Ирана призвал стереть Израиль с лица Земли [Электронный ресурс] // NEWSru.com. – 2005. – 27 октября. – Режим доступа: <http://www.newsru.com/world/27oct2005/nejad.html>
21. Шимон Перес: Израиль склоняется к военному решению иранской проблемы [Электронный ресурс] // Forbes. – 2011. – 5 ноября. – Режим доступа: <http://www.forbes.ru/news/75997-shimon-peres-izrail-sklonyaetsya-k-voennomu-resheniyu-iranskoi-problemy>
22. Там само.
23. Липяцька М. Вказ. пр. – С.11-12.
24. Новый президент Ирана назвал Израиль язвой на теле исламского мира [Электронный ресурс] // Сегодня.ua. – 2013. – 2 августа. – Режим доступа: <http://www.segodnya.ua/world/Novyy-prezident-Irana-nazval-Izrail-yazvoy-na-tele-islamskogo-mira-451864.html>

Затуливітер Антоніна *Особливості ірано-ізраїльських відносин під час президентства Махмуда Ахмадінежада (2005-2013)*

Стаття розкриває стан співробітництва Ізраїлю та Ірану за правління Махмуда Ахмадінежада. Прослідковується значний рівень напруженості та непримиренності позицій між країнами. Автор приходить до висновку, що крихка рівновага у відносинах між країнами була повністю зруйнована з приходом до влади Ахмадінежада.

Ключові слова: ірано-ізраїльські відносини, ядерний фактор, «Голокост», конфлікт, зовнішня політика Ахмадінежада.

Затуливетер Антонина *Особенности ирано-израильских отношений во время президентства Махмуда Ахмадинежада (2005-2013)*

Статья раскрывает состояние сотрудничества Израиля и Ирана во время правления Махмуда Ахмадинежада. Прослеживается значительный уровень напряженности и непримиренности позиций между странами. Автор приходит к выводу, что хрупкое равновесие в отношениях между странами было полностью разрушено с приходом к власти Ахмадинежада.

Ключевые слова: ирано-израильские отношения, ядерный фактор, «Холокост», конфликт, внешняя политика Ахмадинежада.

Zatulyviter Antonina Peculiarities of Iranian-Israeli relations during the presidency of Mahmoud Ahmadinejad (2005-2013)

The article reveals the state of cooperation between Israel and Iran during the governing of Mahmoud Ahmadinejad. There is a significant level of tension and difference of opinions between the two countries, the author came to the conclusion that the delicate balance of relations between the two countries was completely destroyed with the coming to power of Ahmadinejad.

Keywords: Iranian-Israeli relations, nuclear factor, «Holocaust», conflict, foreign policy of Ahmadinejad.

Рецензенти:

Тихонов А.К., д.і.н., професор

Шкляж Й.М., д.і.н., професор

Надійшла до редакції 22.10.2013 р.